

Aan tafel: feestvieren zonder dat het ten koste van een ander gaat

overwegingen bij Jesaja 25:6-12 en Lucas 14:12-24

Bij de profetie van Jesaja waarin 'uitgelezen gerechten' een plek hebben, denk ik meteen aan de pesachseder waarvoor gerechten speciaal worden uitgekozen, zoals *maror* (bittere kruiden) en *charoset* (een zoet mengsel dat de mortel symboliseert waarmee de Israëlieten voor de Egyptenaren moesten bouwen). Maar 'uitgelezen' kan ook verwijzen naar de maaltijd daarna, bereid door en gegeten met vrienden en familie. En dan de 'belegen wijnen', 'pure, rijpe wijnen'. Bij de seder drinken we verplicht vier glazen, en vaak is dat lekkere wijn (die ook kosjer kan zijn overigens). 'Merg en vet' staan sinds de val de tempel niet meer verplicht op het menu: het pesachoffer is afgeschaft, op de sederschotel ligt alleen nog een symbolisch droog botje.

Messiaanse dimensie

Maar met of zonder vlees, de sedermaaltijd is meestal een gastronomisch hoogstandje. Pesach heeft ook een messiaanse dimensie: de profeet Elia, de voorloper van de messias, wordt meermaals genoemd en bezongen, en er staan zelfs een stoel en een glas wijn voor hem klaar. Mocht hij vandaag willen komen, dan is hij welkom; en als de tijd nog niet rijp is misschien volgend jaar. Daarom eindigen we de seder met 'volgend jaar in Jeruzalem!' In de profetie verwijst Jesaja in gelijkaardige termen naar het feestmaal op de Sion. 'Op die dag', zullen de mensen zeggen, 'Hij is onze God.'

Domper

Echter, daarop volgt de domper. Opdat wij feest kunnen vieren moet iemand vertrap en verworpen worden. Bij Jesaja is dat Moab. Dat volk is hoogmoedig en moet ten onder gaan. Waarom hebben we dit nodig? Waarom moet de een zijn brood de ander zijn dood zijn? Is het misschien beter in de evangeliën?

Ik lees de mooie maaltijdparabel van Jezus bij Lucas. Eerst volgt de inleiding: als je een maaltijd geeft, moet je geen mensen uitnodigen van wie je iets terug kunt krijgen. Alleen armen en kreupelen moet je aan je tafel nodigen. Nogal idealistisch, maar vooruit, het gaat om het koninkrijk van God.

Natrap

Dan volgt de parabel. De insteek is iets anders: de hoofdpersoon nodigt eerst mensen uit die hem mogelijk terug zouden kunnen vragen. Maar deze mensen willen of kunnen niet. Om niet met het eten te blijven zitten, worden armen en kreupelen opgetrommeld. Mooi gebaar, en in de lijn van het Koninkrijk. Maar hier eindigt het niet. Ook hier volgt de natrap: de heer kan het niet laten om te zeggen dat niemand van degenen die hij eerst had uitgenodigd van de maaltijd zal proeven. Waarom? Kunnen we niet gewoon feestvieren zonder dat dit ten koste van een buitenstaander gaat?

dr. Lieve Teugels, universitair hoofddocent joodse studies aan de PThU